

תורה שבעל פה

בית חינוך ומשפחה – שאלון לעולים חדשים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה : שעה וחצי
- ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה : בשאלון זה שלושה פרקים
פרק ראשון -	(16x4) –	64 נקודות
פרק שני -		
פרק שלישי -	(12x3) –	36 נקודות
- או -
- סה"כ - 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש : מילון עברי-לועזי \ לועזי-עברי
- ד. הוראות מיוחדות : אין

בהצלחה !

השאלות

פרק ראשון (64 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 1-5 (לכל שאלה – 16 נקודות)

1. "טובים השנים מן האחד"

א. על פי הרב יוסף דב סולובייצ'יק, הכינויים של אדם וחוה בשני סיפורי הבריאה בפרשת בראשית מבטאים שתיים ממטרות הנישואין.

(1) מה הם הכינויים של אדם וחוה בסיפור הבריאה הראשון, ומה מטרת הנישואין שבאה לידי ביטוי בכינויים אלה?

(2) מה הם הכינויים של אדם וחוה בסיפור הבריאה השני, ומה מטרת הנישואין שבאה לידי ביטוי בכינויים אלה?

(8 נקודות)

ב. (1) בנוגע למצוות פרו ורבו כתב בספר החינוך: "והמבטלה ביטל עשה, ועונשו גדול מאד".

הסבר את הטעם למצוות פרו ורבו, ומדוע עונשו של מי שאינו מקיים מצווה זו גדול מאד.

(2) אשה פטורה ממצוות פרו ורבו, על אף שהיא זו שמתמודדת עם ההיריון והלידה. כתוב סיבה אחת מדוע היא פטורה.

(8 נקודות)

2. יצר ויצירה

א. נער ונערה שהיו חברים שאלו את הרב אלימלך בר שאול מה מהות האיסור לגעת זה בזה. בתשובתו הוא ענה:

שניכם אינכם רואים בנתינת היד רק ענין של נימוסין אלא ענין של חיבה... כדי להדליק אש גדולה אין צורך ביותר מגפרור אחד. כדי לכבות אש גדולה יש צורך בהרבה מים, ולא תמיד הם מצויים בו ברגע. וביחוד אצל צעירים כאלה אשר עדיין רחוקים הם מכל זה עד עתה...

(1) לפי שיטת הרמב"ם, הסבר מה ההבדל אם נתינת היד היא ענין של נימוסין או של חיבה.

(2) הסבר בלשונך את התשובה של הרב בר שאול לשאלת הנער והנערה.

(8 נקודות)

ב. מדוע האיסור לנבל את הפה [= לדבר דברים לא יפים או בלשון גסה] הוא איסור כל כך חמור?

(4 נקודות)

ג. במסגרות לימודיות מסוימות וכן במקומות עבודה, בהם נמצאים ביחד בנים ובנות במשך זמן רב,

עלולים גם להתפתח קשרים לא ראויים על פי ההלכה בין הבנים לבין הבנות. כתוב שתי הלכות שיש

לקיים כדי למנוע קשרים לא ראויים על פי ההלכה. (4 נקודות)

3. קידושין ונישואין

א. ברוב קהילות ישראל נהוג שהרב המקדש הוא זה שמברך את ברכות האירוסין ולא החתן, על

אף שמעיקר הדין הוא יכול לברך בעצמו את הברכות. כתוב שתי סיבות לכך שהרב המקדש הוא

המברך את הברכות. (6 נקודות)

ב. "האשה נקנית... בכסף... וקונה עצמה בגט ובמיתת הבעל" (משנה קידושין פרק א, משנה א)

הסבר בלשונך מה כוונת המשנה "האשה נקנית.. בכסף", ומה כוונת המשנה שאשה "קונה

עצמה בגט ובמיתת הבעל"? (6 נקודות)

ג. כתוב שני מנהגים אותם נוהגים בשעת החופה כדי לזכור את ירושלים. (4 נקודות)

4. בניית הבית

א. "לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו" (בבא מציעא דף נט ע"א). הזוגיות בין איש לאשה מבוססת

על אהבה וכבוד הדדי. כתוב דוגמה במה בא לידי ביטוי "הכבוד ההדדי". (3 נקודות)

ב. "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה... וְנָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת וְשָׁמַח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח" (דברים כד, ה).

(1) "נקי יהיה לביתו" – איך מקיימים מצוה זאת?

(2) מדוע מצווה זו היא רק לשנה אחת? מדוע אין מצווה כזו לכל שנות הנישואין?

(8 נקודות)

ג. בדברי חז"ל והפוסקים נכתבו דברים חריפים על בעל אלים המכה את אשתו. תן דוגמה לעוד שני

סוגים של אלימות של בעל כלפי אשתו חוץ מפגיעה גופנית.

כלכלית.

(5 נקודות)

5. גירושין

א. מי שמשכין שלום בין בני זוג ובעקבות כך הם לא התגרשו, הולך בדרכו של אהרון הכהן שהיה

אוהב שלום ורודף שלום. (4 נקודות)

כתוב בלשונך מה מסופר על הדרך בה היה אהרון הכהן משכין שלום בין איש לאשתו.

ב. מהי תקנת רבנו גרשום בענין גירושין, ומדוע הוא תיקן תקנה זו? (7 נקודות)

ג. על פי החוק במדינת ישראל, כתוב שתי מגבלות (סנקציות) שאפשר להטיל על בעל המסרב לתת

גט. (5 נקודות)

עליך לענות על **פרק שני** או על **פרק שלישי**, לפי התכנים שלמדת.

פרק שני (36 נקודות)

אם למדת פרקים א' - י"א מן החובות, ענה על שלוש מן השאלות 6-10 (לכל שאלה – 12 נקודות)

6. "טובים השנים מן האחד"

- א. עבד אברהם ביקש בקשה מרבקה, כדי לבדוק האם היא האשה המתאימה ליצחק אבינו.
 (1) מהי התכונה שהוא חיפש?
 (2) מדוע הוא חיפש דוקא תכונה זאת?
 (6 נקודות)
- ב. "אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכיפורים, שבהן בנות ירושלים יוצאות... וחולות בכרמים" (משנה מסכת תענית פרק ד משנה ה)
 הסבר איזה בגדים מיוחדים הן היו לובשות, ומדוע הן היו לובשות בגדים אלו?
 (6 נקודות)

7. קידושין ונישואין

- א. מה הם "אירוסין" בימינו, ומה הם "אירוסין" בלשון חז"ל? בתשובתך כתוב כמה זמן נמשכה בדרך כלל תקופת האירוסין בתקופות קדומות ומדוע.
 (6 נקודות)
- ב. המילים "ארוס" ו"ארוסה" בהיפוך אותיות הן אסור ואסורה. למילה "אסור" יש שתי משמעויות הסותרות זו את זו: קשר וריחוק. הסבר כיצד כל אחת מן המשמעויות האלה באה לידי ביטוי בחיי הזוג בתקופת האירוסין.
 (6 נקודות)

8. מצוות עונה

- א. את הקשר הפיזי שבין איש לאשה נשואים אנו מכנים "חיי אישות" ולא "יחסי מין". מדוע הביטוי "חיי אישות" מביע בצורה נכונה יותר את הקשר שבין איש ואשה נשואים? (5 נקודות)
- ב. הרמב"ם כתב: "אף על פי שאשתו של אדם מותרת לו תמיד, ראוי לו לתלמיד חכם שינהיג עצמו בקדושה". כתוב דוגמה אחת להנהגה בקדושה. (3 נקודות)
- ג. גילויי חיבה שבין בני זוג נשואים (מגע, חיבוק, נישוק) הם ענין שבינם לבין עצמם, ולא בפרהסיא. מדוע? (4 נקודות)

9. טומאה וטהרה

א. "אמר ר' זירא: בנות ישראל החמירו על עצמן..."

(1) הסבר מה היא החומרה שבנות ישראל החמירו על עצמן.

(2) מדוע החמירו חומרה זאת?

(6 נקודות)

ב. הרב יוסף דב סולובייצ'יק כתב שגבורה של נער צעיר יכולה להיות גדולה יותר מאשר גבורתם של לוחמים דגולים ומפורסמים כמו אלכסנדר מוקדון ונפוליאון.

הסבר מהי הגבורה של אותו נער צעיר, ומדוע היא גדולה יותר מגבורתם של אלכסנדר מוקדון ונפוליאון.

(6 נקודות)

10. שאלות קצרות

ענה בקצרה על שלושה מן הסעיפים א-ד (לכל סעיף – 4 נקודות)

א. מדוע אסור לרקוד ריקודים מעורבים אף שאין מגע פיזי בין הרוקדים לרוקדות? כתוב שני נימוקים.

ב. מדוע מקריאים את הכתובה בין הקידושין לנישואין?

ג. מהי מצות ייבום ומהי מטרתה?

ד. מהי חובת כיסוי הראש על פי צו התורה, ומהי חובת כיסוי הראש על פי הקביעה של חכמים?

עליך לענות על פרק שני או על פרק שלישי, לפי התכנים שלמדת.

פרק שלישי (36 נקודות)

אם למדת פרקים א'-ו, י-י"ד מן החוברת, ענה על שלוש מן השאלות 11-15 (לכל שאלה – 12 נקודות)

11. "טובים השנים מן האחד"

א. עבד אברהם ביקש בקשה מרבקה, כדי לבדוק האם היא האשה המתאימה ליצחק אבינו.

(3) מהי התכונה שהוא חיפש?

(4) מדוע הוא חיפש דוקא תכונה זאת?

(6 נקודות)

א. "אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכיפורים, שבהן

בנות ירושלים יוצאות... וחולות בכרמים" (משנה מסכת תענית פרק ד משנה ה)

הסבר איזה בגדים מיוחדים הן היו לובשות, ומדוע הן היו לובשות בגדים אלו?

(6 נקודות)

12. קידושין ונישואין

א. מה הם "אירוסין" בימינו, ומה הם "אירוסין" בלשון חז"ל? בתשובתך כתוב כמה זמן נמשכה

בדרך כלל תקופת האירוסין בתקופות קדומות ומדוע.

(6 נקודות)

ב. המילים "ארוס" ו"ארוסה" בהיפוך אותיות הן אסור ואסורה. למילה "אסור" יש שתי

משמעויות הסותרות זו את זו: קשר וריחוק. הסבר כיצד כל אחת מן המשמעויות האלה באה

לידי ביטוי בחיי הזוג בתקופת האירוסין.

(6 נקודות)

13. מצוות עונה

א. את הקשר הפיזי שבין איש לאשה נשואים אנו מכנים "חיי אישות" ולא "יחסי מין". מדוע

הביטוי "חיי אישות" מביע בצורה נכונה יותר את הקשר שבין איש ואשה נשואים? (5 נקודות)

ב. הרמב"ם כתב: "אף על פי שאשתו של אדם מותרת לו תמיד, ראוי לו לתלמיד חכם שינהיג עצמו

בקדושה". כתוב דוגמה אחת להנהגה בקדושה. (3 נקודות)

ג. גילויי חיבה שבין בני זוג נשואים (מגע, חיבוק, נישוק) הם ענין שבינם לבין עצמם, ולא

בפרהסייה. מדוע? (4 נקודות)

14. טומאה וטהרה

א. "אמר ר' זירא: בנות ישראל החמירו על עצמן...".

(1) הסבר מה היא החומרה שבנות ישראל החמירו על עצמן.

(2) מדוע החמירו חומרה זאת?

(6 נקודות)

ב. הרב יוסף דב סולובייצ'יק כתב שגבורה של נער צעיר יכולה להיות גדולה יותר מאשר גבורתם של לוחמים דגולים ומפורסמים כמו אלכסנדר מוקדון ונפוליאון.

הסבר מהי הגבורה של אותו נער צעיר, ומדוע היא גדולה יותר מגבורתם של אלכסנדר מוקדון ונפוליאון.

(6 נקודות)

15. שאלות קצרות

ענה בקצרה על שלושה מן הסעיפים א-ד (לכל סעיף – 4 נקודות)

א. מדוע אסור לרקוד ריקודים מעורבים אף שאין מגע פיזי בין הרוקדים לרוקדות? כתוב שני נימוקים.

ב. מהו הסכום הבסיסי של "עיקר הכתובה", ומדוע נקבע סכום זה?

ג. מהי מצות ייבום ומהי מטריתה?

ד. "ואשה כי יזוב זוב דמה שבעת ימים" (ויקרא טו, כה). והלא שבעת ימי נידה הן, ולמה קרא אותן ימים רבים?". (מדרש תנחומא, פרשת מצורע סימן ו).

הסבר בלשונך את התשובה לשאלה שבמדרש.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל

אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך